

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра міжнародного приватного права та порівняльного правознавства

СИЛЛАБУС
навчальної дисципліни
ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВОЗНАВСТВО

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Спеціалізація – всі

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2021

Харків – 2021

Силлабус навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» для здобувачів вищої освіти другого / магістерського рівня вищої освіти галузі знань «право» спеціальності «право» всіх спеціалізацій всіх інститутів / факультетів. Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 17 с.

Розробники:

Лук'янов Д.В., д.ю.н., доцент, зав. каф. міжнародного приватного права та порівняльного правознавства;

Гетьман Є.А., д.ю.н., професор, професор каф. міжнародного приватного права та порівняльного правознавства;

Зінченко О.В., д.і.н., доцент, доцент каф. міжнародного приватного права та порівняльного правознавства.

Гиляка О.С., к.ю.н., доцент каф. міжнародного приватного права та порівняльного правознавства.

Затверджено на засіданні кафедри Міжнародного приватного права та порівняльного правознавства протокол № 1 від 6 вересня 2021 р.

Завідувач кафедри

Дмитро Лук'янов

Гарант освітньої програми

Оксана Капліна

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Порівняльне правознавство
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Викладач	<p>Лук'янов Дмитро, доктор юридичних наук, доцент, зав. каф. міжнародного приватного права та порівняльного правознавства;</p> <p>Зінченко Олена, доктор історичних наук, доцент, доцент каф. міжнародного приватного права та порівняльного правознавства;</p> <p>Гетьман Євген, доктор юридичних наук, професор, професор каф. міжнародного приватного права та порівняльного правознавства;</p> <p>Гиляка Олег, кандидат юридичних наук, доцент каф. міжнародного приватного права та порівняльного правознавства.</p>
Контактний телефон	(057)704-89-10
E-mail	o.v.zinchenko@nula.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	zoom

Анотація навчальної дисципліни

Предмет – теорія порівняльно-правового методу, загальні принципи та закономірності виникнення, функціонування та розвитку різних правових систем.

Дидактична структура (освітні компоненти) – Правова система України і глобалізація. Види, класифікація, типологія правових систем. Вплив на правову систему України міжнародних та національних правових систем. Правова глобалізація у сучасному світі. Методологія проведення порівняльно-

правових досліджень. Доктрина романо-германського права. Система джерел права романо-германської правової сім'ї. Доктрина англо-американського права. Система джерел права англо-американської правової сім'ї. Доктрина релігійного права, його застосування у сучасному світі. Особливості традиційних правових систем.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: надання студентам знань про функціонування та розвиток основних правових систем та їх сімей, місце України на правовій карті світу, формування навичок використання порівняльно-правової методології.

Завдання навчальної дисципліни:

1) засвоєння студентами всього кола питань, що стосуються особливостей формування і функціонування основних правничих систем сучасності, особливостей їх джерел права, правосвідомості та правової культури народів світу, практики застосування норм права тощо;

2) формування у студентів знань про найбільш важливі спільні та специфічні риси правових сімей світу;

3) формування у студентів вмінь аналізу джерел права правничих систем сучасності;

4) засвоєння студентами всього кола питань, що стосуються особливостей взаємодії правової системи України з іншими правовими системами світу.

5) формування у студентів вмінь проведення порівняльно-правових досліджень;

6) формування основних вмінь щодо використання цих знань в подальшій професійній діяльності.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Пререквізити: «Теорія права», «Міжнародне право» (вивчаються у бакалавраті).

Кореквізити: «Публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці», «Приватне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці».

Постреквізити: «Професійна відповідальність правника», «Державна влада та місцеве самоврядування: теорія і практика».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН НД 1.1. Оцінювати природу і зміст правової глобалізації.

РН НД 1.2. Оцінювати природу та зміст правової системи, її особливостей та структури.

РН НД 1.3. Оцінювати природу та зміст правової сім'ї.

РН НД 1.4. Демонструвати знання і розуміння характеристики сучасної правової карти світу, виокремлювати і характеризувати усі її складові елементи.

РН НД 1.5. Демонструвати знання і розуміння всебічних характеристик національних правових систем держав, що походять із романо-германської правової сім'ї, вміння простежувати їх еволюцію та визначати перспективи правового розвитку.

РН НД 1.6. Демонструвати знання і розуміння всебічних характеристик національних скандинавських та латиноамериканських правових систем держав, вміння простежувати їх еволюцію та визначати перспективи правового розвитку.

РН НД 1.7. Демонструвати знання і розуміння впливу глобалізації на правові системи романо-германського типу, характеризувати наслідки цих процесів для подальшого розвитку національних правових систем, що походять із романо-германської правової сім'ї.

РН НД 1.8. Аналізувати феномен конституціоналізації в національних правових системах і правопорядку, що походять із романо-германської правової сім'ї.

РН НД 1.9. Демонструвати знання і розуміння місця правової системи України на правовій карті світу, вміння простежувати вплив на правову систему України міжнародних та національних правових систем.

РН НД 1.10. Демонструвати знання і розуміння місця правових систем романо-германського типу на правовій карті світу, вміння простежувати вплив на їхні правові системи міжнародних та інших національних правових систем.

РН НД 1.11. Демонструвати знання і розуміння місця правових систем скандинавського та латиноамериканського типів на правовій карті світу, вміння простежувати вплив на їхні правові системи міжнародних та інших національних правових систем.

РН НД 1.12. Аналізувати методологічні аспекти взаємодії юридичної доктрини і юридичної практики у національних правових системах романо-германської правової сім'ї.

РН НД 1.13. Інтерпретувати конфлікт правових традицій в Європі, визначати правові механізми реалізації права в європейських правопорядках та юрисдикціях.

РН НД 1.14. Визначати індикатори якості й ефективності захисту прав людини у правових системах держав, що входять (походять) із романо-германської правової сім'ї.

РН НД 2.1. Демонструвати знання і розуміння всебічних характеристик національних правових систем держав, що походять із англо-американської правової сім'ї, вміння простежувати їх еволюцію та визначати перспективи правового розвитку.

РН НД 2.2. Демонструвати знання і розуміння всебічних характеристик національних правових систем держав, що походять із релігійної правової сім'ї, вміння простежувати їх еволюцію та визначати перспективи правового розвитку.

РН НД 2.3. Демонструвати знання і розуміння всебічних характеристик національних правових систем держав, що походять із традиційної правової сім'ї, вміння простежувати їх еволюцію та визначати перспективи правового розвитку.

РН НД 2.4. Демонструвати знання і розуміння впливу глобалізації на правові системи англо-американського типу, характеризувати наслідки цих процесів для подальшого розвитку національних правових систем, що походять із англо-американської правової сім'ї.

РН НД 2.5. Демонструвати знання і розуміння впливу глобалізації на правові системи релігійного типу, характеризувати наслідки цих процесів для подальшого розвитку національних правових систем, що походять із релігійної правової сім'ї.

РН НД 2.6. Демонструвати знання і розуміння впливу глобалізації на правові системи традиційного типу, характеризувати наслідки цих процесів для подальшого розвитку національних правових систем, що походять із традиційної правової сім'ї.

РН НД 2.7. Аналізувати феномен конституціоналізації в національних правових системах і правопорядку, що походять із англо-американської правової сім'ї.

РН НД 2.8. Аналізувати феномен конституціоналізації в національних правових системах і правопорядку, що походять із релігійної та традиційної правових сімей.

РН НД 2.9. Демонструвати знання і розуміння місця правових систем англо-американського, релігійного та традиційних типів на правовій карті світу, вміння простежувати вплив на їхні національні правові системи міжнародних та інших національних правових систем.

РН НД 2.10. Аналізувати методологічні аспекти взаємодії юридичної доктрини і юридичної практики у національних правових системах англо-американської, релігійної та традиційної правової сім'ї.

РН НД 2.11. Аналізувати феномен конституціоналізації в національних правових системах і правопорядку, що походять із англо-американської, релігійної та традиційної правових сімей.

***Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання***

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Правова система України і глобалізація. 2 години	Правова система України на правовій карті світу. 2 години	13
2	Методологія порівняльного правознавства. 2 години	Методологія порівняльного правознавства. 2 години	13
3	Доктрина романо-германського права. 2 години	Романо-германська правова сім'я та її особливості. 2 години	14
4	Система джерел права романо-германської правової сім'ї. 2 години	Джерела права романо-германської правової сім'ї. 2 години	14
5	Правові системи, що тяжіють до романо-германського типу. 4 години	Скандинавське право. 2 години Латиноамериканське право. 2 години.	12
6	Доктрина англо-американського права. 2 години	Англо-американська правова сім'я та її особливості. 2 години	13
7	Система джерел права англо-американської правової сім'ї. 2 години	Джерела англо-американського права. 2 години	13

8	Правові системи інших країн англо-американської правової сім'ї. 2 години	Правова система США. Правові системи країн Співдружності Націй. 2 години	12
9	Доктрина релігійного права, його застосування у сучасному світі. 4 години.	Мусульманське право. Індузьке право. 2 години Іудейське право. Канонічне право. 2 години	14
10	Особливості традиційних правових систем. 2 години	Китайське та японське право. Африканське право. 2 години	14

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

№ п/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота (в годинах)
1	Правова система України і глобалізація. Методологія порівняльного правознавства. 2 години	Правова система України на правовій карті світу. 2 години	32
2	Романо-германське право та система його джерел. 2 години	Романо-германська правова та англо-американська правові сім'ї, їх особливості та система джерел. 2 години	51
3	Англо-американське право та система його джерел. 2 години	Доктрина релігійного права, його застосування у сучасному світі. 1 година	43
4	Релігійна та традиційна правові сім'ї, їх особливості та джерела. 2 години	Традиційні правові системи. 1 година	40

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

– опрацювання нової наукової та навчальної літератури, узагальнення практики тощо;

– робота над кейсами;

– виконання практичних завдань, самотестування;

– написання есе та рефератів тощо.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Навчально-методичному посібнику з навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» / Уклад.: Лук'янов Д.В., Гетьман Є.А, Гиляка О.С., Зінченко О.В. Х. : Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, 2021. 35 с.

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Навчальний електронний інформаційний комплекс з Порівняльного правознавства (бібліотека НУЮАУ). Режим доступу: <http://library.nulau.edu.ua/>.

Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» / Уклад.: Лук'янов Д.В., Гетьман Є.А, Гиляка О.С., Зінченко О.В.. Х. : Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, 2021. 35 с.

Порівняльне правознавство у таблицях: навчальний посібник. Видання 4-те, змінене та доповнене / Петришин О.В., Зінченко О.В., Лук'янов Д.В. Харків: Право, 2021. 164 с.

Порівняльне правознавство. Підручник / С.П.Погребняк С.П., Д.В.Лук'янов, І.О.Биля-Сабадаш та ін.; за ред. О.В. Петришина. Х: Право, 2012. 272 с.

Правова карта сучасного світу: навчальний посібник для студентів–магістрів юрид. вищих навч. закладів і факультетів / Петришин О.В., Зінченко О.В. Харків: Право, 2018. 508 с.

Тести з навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» / Уклад.: Зінченко О.В., Лук'янов Д.В., Петришин О.В.; за заг. ред. акад. О.В. Петришина. Х.: «Цифра Принт», 2013. 70 с.

Порівняльне правознавство: хрестоматія для юрид. вищ. навч. закл. і фітів: навч. посіб. Видання друге, змінене [Текст] / уклад.: О.В.Петришин, О.В.Зінченко, Д.В.Лук'янов. Х.: Право, 2019. 1024 с.

Основна література:

Порівняльне правознавство: хрестоматія для юрид. вищ. навч. закл. і фітів: навч. посіб. Видання друге, змінене / уклад.: О.В.Петришин, О.В.Зінченко, Д.В.Лук'янов.Х.: Право, 2019. 1024 с.

Порівняльне правознавство у таблицях: навчальний посібник. Видання 4-те, змінене та доповнене / Петришин О.В., Зінченко О.В., Лук'янов Д.В. Харків: Право, 2021. 164 с.

Порівняльне правознавство. Підручник / С.П.Погребняк С.П., Д.В.Лук'янов, І.О.Биля-Сабадаш та ін.; за ред. О.В. Петришина. Х: Право, 2012. 272 с.

Правові системи сучасності: навч. посібник для магістрів права / Відп. Редактор Ю.С.Шемчушенко. К.: Вид-во «Юридична думка», 2012. 492 с.

Бехруз Х. Ісламське право. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 198-205.

Бехруз, Хашматулла. Порівняльне правознавство. О.: Фенікс, 2009. 464 с.

Дамірлі М.А. Методологія порівняльно-правових досліджень. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 272-279.

Зінченко О.В. Англо-американська правова сім'я. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і

права ім. В.М.Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 12-19.

Зінченко О.В. Романо-германська правова сім'я. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 679-686.

Зінченко О.В. Традиційна правова сім'я. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 789-795

Леже, Р. Великие правовые системы современности: сравнительно-правовой поход. М.: Волтерс Клувер, 2009. 584 с.

Лук'янов Д.В.Індуське право. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 174-180.

Лук'янов Д.В. Канонічне право. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 212-217.

Лук'янов Д.В. Іудейське (єврейське) право. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 206-211.

Лук'янов Д.В. Наднаціональна правова система. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 308-310.

Лук'янов Д.В. Релігійна правова сім'я. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 659-661.

Лук'янов Д.В. Релігійні правові системи в сучасному світі: монографія. Х.: Право, 2015. 352 с.

Марченко, М. Н. Курс сравнительного правоведения. М.: Городец-издат, 2002. 1068 с.

Правова карта сучасного світу: навчальний посібник для студентів–магістрів юрид. вищих навч. закладів і факультетів / Петришин О.В., Зінченко О.В. Харків: Право, 2018. 508 с.

Сморозинський В.С. Мішані правові системи. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права* / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 298-301.

Тихомиров, Ю. А. Курс сравнительного правоведения. М.: Норма, 1996. 432 с.

Цвайгерт, К. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права: в 2 т. М.: Междунар. отношения, 2000. Т. 1: Основы. 480 с.

Давид, Р. Основные правовые системы современности. М.: Междунар. отношения, 1996. 400 с.

Додаткова література:

Порівняльне правознавство (теоретико-правове дослідження). / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. К.: Фенікс, 2007. 400 с.

Рулан, Н. Историческое введение в право. М.: NOTA BENE, 2005. 672 с.

Порівняльне правознавство у системі юридичних наук: проблеми методології. / О. В. Кресін [та ін.]; ред. Ю. С. Шемшученко. К., 2006. 256 с.

Кох, Х. Международное частное право и сравнительное правоведение. М.: Междунар. отношения, 2001. 480 с.

Правовые системы стран мира. Энциклопедический справочник / отв. ред. А. Я. Сухарев. М.: Норма, 2000. 840 с.

Бенуа-Ромер, Ф. Право Ради Європи. Прямуючи до загальноєвропейського простору. К. : «К.І.С.», 2007. 232 с.

Берман, Г. Дж. Западная традиция права: эпоха формирования. М.: МГУ: Инфра-М – Норма, 1998. 624 с.

Бержель, Ж.-Л. Общая теория права. М. : Nota Bene, 2000. 576 с.

Зінченко О.В. Успадкування за звичаєвим правом африканських держав (на прикладі Кенії, Свазіленду і Танзанії). *Вісник Академії правових наук України: Збірник наукових праць*. Харків: Право, 2013. № 1 (72). С. 80-89.

Зінченко О.В. Конституції Замбії та Північної Нігерії про статус палат вождів у законодавчих установах (порівняльний аналіз). *Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. Збірник наукових праць*. Харків: Право, 2015. Вип. 2 (25). С. 169-177.

Зінченко О.В. Конституції скандинавських країн: порівняльний аналіз. *Вісник національної академії правових наук України: зб. наук. пр.* 2017. № 1 (88). С. 58-68.

Интернет-ресурси.

The Avalon Projekt – Documents in Law, History and Diplomacy. Yale Law School. Lillian Goldman Law Library in memory of Sol Goldman [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://avalon.law.yale.edu>.

Офіційний сайт Співдружності Націй [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.thecommonwealth.org.

Конституции государств (стран) мира. Интернет-библиотека конституций Романа Пашкова. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://worldconstitutions.ru>.

Проект «AVALON». История государства и права США. Русская версия проекта Йельской школы права Йельского университета США. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://avalon.law.yale.edu>.

Електронна єврейська енциклопедія [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.eleven.co.il>.

<http://comparativelaw.in.ua/>

<http://www.izak.ru/>

<http://www.comparativelaw.org/journal.html>

<http://thecommonwealth.org/>

<http://www.nbpublish.com/ilmag/contents.html>

<http://ksp.mgimo.ru/>

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції й практичні/семінарські заняття; систематично та активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при розв'язанні завдань; якісно виконувати письмові й практичні завдання, контрольні та самостійні роботи тощо. Практичні/Семінарські заняття, пропущені за поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язкова вимога – дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого»

(https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекцій). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «назва навчальної дисципліни» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання текстових завдань, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, підготовка і захист есе або реферату за ініціативи студента;

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводяться після модулів (колоквіуми, контрольні роботи тощо).

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є іспит.

Шкала підсумкового педагогічного контролю: (для іспиту)

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34